

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Brukarinflytande

Förskola och skola

I förskolan har varje familj erbjudits minst ett utvecklingssamtal per termin. Varje avdelning har haft minst ett föräldramöte per år. Förskoleråd finns i alla fem förskoleområden och vid nästan alla förskolor. Alla förskoleområden har gjort egna brukarenkäter, som visat att föräldrarna är mycket nöjda med verksamheten. Föräldrarnas synpunkter har gällt öppettider, matsedel, lokalanvändning och utevistelse. Förskolorna har så långt det varit möjligt tillgodosett önskemålen.

Barnen har haft möjlighet att uttrycka synpunkter på samlingarna, i 5-årsenkäten och i barnråden. Under året startade barnråd med barn i åldrarna 5-11 år i alla förskole- och skolområden. Barnen har framfört synpunkter på bland annat trafikljusen och parkernas lekutrustning. I årets 5-årsenkät var barnen lika positiva till sin förskolevistelse som i de två föregående undersökningarna.

Skolorna har arbetat med klassråd, elevråd och matråd. Frågor som rör undervisningen har diskuterats på klassråds- och mentorstid. Skolledningarna har haft regelbundna kontakter med elevråden. Elevrepresentanter från skolår 8 träffade representanter från nämnden vid ett möte under våren och på Ungdomens dag. Skol- eller förvaltningsråd med föräldrarepresentanter finns på alla skolor. Vid Östberga skolan har rektor istället träffat klassrepresentanter. De flesta skolorna har gjort egna brukarenkäter.

Äldre och funktionshinder

Samarbetet med handikapprådet, pensionärsrådet, förtroenderåden vid servicehusen och anhörigråden vid sjukhemmen har förstärkt brukarinflytandet.

En brukarenkät har genomförts för boende och anhöriga på Stureby vård- och omsorgsboende. 86 % angav att de är mycket nöjda eller nöjda med den omsorg och service de får. I svaren framgår också att de fått ett respektfullt bemötande, inflytande över sin vardag samt god service och omsorg. Bemötandet inom hemtjänsten har följts upp genom utrednings- och statistikkontorets enkät, som ännu inte är sammanställd.

För att stärka brukarinflytandet inrättades ett anhörig- och brukarråd inom beställaravdelningen år 2005. Rådet avvecklades i december 2006. Ledamöterna hade då fått en djupare inblick i beställaravdelnings arbete genom information om myndighetsutövning och verksamhetsuppföljning.

Brukarinflytandet på korttidshemmen har tillgodosetts genom hög tillgänglighet, föräldrasamtal och kontaktböcker. Föräldrasamtal har genomförts minst en gång per år samt vid behov.

Inom de dagliga verksamheterna har brukarna erbjudits medarbetarsamtal. För att ytterligare stärka brukarnas inflytande finns ”verkstadsklubbar”, som är en form av intresseförening där allas önskemål tas tillvara. Metodböcker har arbetats fram för att säkerställa att aktiviteterna genomförs på ett liknande sätt, oavsett vem som handleder brukaren.

Brukarinflytandet på gruppbostäderna har främst skett genom systemet med ”Min konferens”. Det är uppföljningsmöten med fokus på insatser, måluppfyllelse och diskussion om nya mål utifrån den boendes behov och önskemål.

Individ- och familjeomsorg

Den årliga enkäten som vänder sig till brukare inom enheterna för barn och ungdom, vuxenstöd och försörjningsstöd har genomförts. Vid beroendemottagningen och på enheten för vuxenstöd har dokumentationsmodellen ASI används. Modellen säkerställer den enskildes inflytande vid behandlingen. En enkät som vänder sig till besökarna på mottagningen har gjorts för att fånga upp synpunkter. Resultatet visar att besökarna blir vänligt och professionellt bemötta och att 74,5 % är helt nöjda med behandlingen och resterande 25,5 % är i stort sett nöjda.

Synpunkter och klagomål

Inom äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade har 53 synpunkter och klagomål kommit in under året. Av dessa handlar 45 om missnöje med hur hjälpen utförts och hjälpinsatser som uteblivit. 7 klagomål handlar om biståndshandläggarnas bemötande. Alla synpunkter och klagomål har besvarats och åtgärder har gjorts för att säkra kvaliteten i omsorgen.

Barnkonventionen

Förbättringsområden har identifierats och några generella insatser har påbörjats, till exempel att införa barn- och ungdomsråd samt temat livskunskap i grundskolan.

Förvaltningen har utarbetat en barnchecklista, som ska användas i ärenden som rör barn och ungdomar. Under året har förvaltningen arbetat med att förankra checklistan och på olika sätt försökt ta tillvara barns och ungdomars synpunkter.

Kvinnofrid

Alla enheter har fått ta del av förvaltningens arbetsplan för kvinnofrid och erbjudits utbildning i samarbete med Precens. Alla chefer har fått information om vikten av att uppmärksamma problematiken. Särskilda kontaktpersoner har träffats regelbundet för att hålla sig á jour med utvecklingen. För att sprida ytterligare kunskap har en särskild utbildning för cirkelledare arrangerats. Handläggare inom socialtjänsten har utbildats i modellen ”Trappan” för att säkra att barnens situation beaktas vid kvinnofridskränkningar.

Förskola

Barngruppernas storlek

Arbetet med att minska barngrupperna har följt planeringen. I tertiärrapport 1, 2003 redovisades ett snitt på 16,3 barn och i tertiärrapport 2, 2006 redovisades att barngruppernas storlek hade minskat med två barn till 14,3 barn per avdelning på totalt 113 avdelningar.

Barnomsorgsgarantin

Barnomsorgsgarantin har uppfyllts under året. För att möta behovet har fem paviljonger med tio avdelningar öppnats i Årsta, Johanneshov och Stureby. I Enskede har en uteverksamhet med två avdelningar startat. Årstagårdens förskola har utökat sin verksamhet med en avdelning och en avdelning har startat i en omdisponerad lokal på Storsjövägen 17.

Språk

Medarbetare i förskolorna har erbjudits fortbildning i barns tal- och språkutveckling och språk- och lekstimulerande arbetsmetoder av Språkolek-bankens två pedagoger. Språkolek-banken, som ligger i Skanskvarnsskolan, startade som ett kompetensfondsprojekt och övergick i ordinarie verksamhet i augusti.

Förskolorna i Dalen och Östberga har gjort en inventering av modersmålsstödet. Syftet har varit att skapa modeller för att utveckla stödet inom alla förskoleområden. Förskolorna i Dalen och Östberga har tillsammans med sina språkpedagoger utarbetat en plan för språkarbetet. Övriga förskolor har formulerat åtaganden för modersmålsstödet, men är inte färdiga med sina handlingsplaner.

I en enkät bland arabisk- och tigrinjatalande föräldrar i Östberga var alla positiva till att deras barn får modersmålsstöd. Nästan alla tyckte att barnens modersmål hade förbättrats redan efter några veckors stöd. Fjorton pedagoger i Östberga har utbildats inom kompetensfondsprojektet "Mötet med de flerspråkiga barnen".

Matematik

Medarbetare från förskolan Årstaliden, som 2005 vann Natur och Kulturs lärarpris i matematik, har handlett åtta kollegor från förskolor i Årsta samt fyra kollegor från Södermalm i arbetssätt om matematik i vardagen. Handledarna har sedan erbjudit den övriga personalen pedagogisk handledning i matematiskt tänkande. Vid olika situationer, som av- och påklädning, matsituation, samling, gymnastik samt lek med pussel och spel tränas barnen matematiska begreppen. Olika matematikteman med färg, antal, storlek och mängd används också i det pedagogiska arbetet. Nätverksgrupper har startat i några förskoleområden.

Hälsa

Alla förskolor har erbjudit barnen lek och rörelse utomhus varje dag, exempelvis lek på förskolegården, parkbesök, utflykter i naturen samt mulle- och knyttegrupper. Andra aktiviteter har varit vattenlek, gymnastik, barnyoga och dans. En uteförskola med två avdelningar i Enskede sportstuga har öppnats.

Barnens utveckling i självständighet, jämställdhet, empati, demokrati och social förmåga har främjats genom personalens förhållningssätt och stöd till varje barn i att skapa och upprätthålla goda kamratrelationer. Gruppstärkande lekar har varit en metod för att stödja barnen i att utveckla känslor av tillit och vänskap till varandra. Arbetet med barn som behöver särskilt stöd har skett i samverkan med barnets föräldrar.

En god tillsyn med återkommande dagliga rutiner, näringsriktig kost, tillfälle till vila och sömn och ett nära samarbete med föräldrarna skapar en trygg miljö för barnen. Medarbetarna i förskolan har fått handledning av förvaltningens förskolepsykolog, talpedagog och specialpedagog för att kunna erbjuda varje barn stöd i sin utveckling. Förvaltningens resurssamordnare har samarbetat med förskolorna i frågor kring särskolan. Samordnaren har utbildat förskolecheferna i upprättande av åtgärdsplaner. Cheferna har utarbetat handlingsplaner för barn i behov av särskilt stöd.

Miljö

Flera förskolor har erbjudits föreläsningar om pedagogisk ute- och innemiljö utifrån Reggio Emiliapedagogiken. I förskolornas brukarenkäter har kritiska synpunkter på utemiljön förts fram av föräldrar. De flesta förskolorna har haft gårdsfixarkvällar med föräldrarna och organiserat pedagogiska utemiljöer med egna planteringar, vattentunnor för vattenlek och stafflier för målning. Även inomhus har förskolorna skapat möjligheter för vattenlek och lek med sand i sandlådor. Innemiljöerna har också utformats utifrån ett genusperspektiv.

Dokumentation

Nätverken för pedagogisk dokumentation har fortsatt att träffas under året. Förskolorna använder relationsutvecklingsschema (RUS) och portfolio med bland annat digitala bilder som underlag för utvecklingssamtal med föräldrar. Elva förskollärare har utbildats i pedagogisk dokumentation 5 poäng på Lärarhögskolan i samverkan med kompetensfonden. Tre medarbetare har deltagit i ”Barnskötarutbildning – fördjupad pedagogisk dokumentation”.

Genusperspektiv

Alla förskolor har arbetat med projektet ”Genusperspektiv i förskolan” för att arbeta med jämställdhet ur ett genusperspektiv kopplat till värdegrunden. Handledningar i arbetslagen har genomförts. En referensgrupp har bildats med ett par representanter från varje förskoleområde. Gruppen har gjort studiebesök i Gävle där projektet Jämrum pågår. Föräldrar och personal har fått föreläsningar av Jämrum. Medarbetarna har utvecklat metoder för hur de kontinuerligt kan arbeta med jämställdhetsfrågor. Flickor och pojkar ska få samma förutsättningar att utveckla sina förmågor. Två genuspedagoger har ansvarat för projektet, som avslutades vid årsskiftet. Försättningsvis arbetar varje förskoleområde själva vidare med genusarbetet. Som stöd har de en referensgrupp som bildats med några representanter från varje förskoleområde.

Livskunskap

Två föreläsningar i temat livskunskap har hållits för alla medarbetare i förskolan. Under hösten erbjöds alla förskolor, öppna förskolor och förskoleklasser handledarutbildning under fyra dagar. Förvaltningen har fördelat särskilda resurser till förskolorna utifrån handlingsplaner som skickats in.

Övergången från förskola till skola

I början av hösten utvärderades förvaltningens handlingsplan för övergången från förskola till skola. Medarbetare hade synpunkter på innehållet och förankringen i verksamheterna. I handlingsplanen, som reviderades i september, beskrivs hur föräldrarna informeras om övergången, avslutnings- och överlämnandesamtal, hur personalen på förskolan och skolan samarbetar, besök på skolan och tidpunkt för skolstart. Planen har förankrats hos förskolor och skolor samt på förskolornas föräldraråd.

Komet

Enskede-Årsta har, tillsammans med Bromma och Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltningar, ansökt om och fått projektpengar från länsstyrelsen för att införa KOMET i förskolan.

Ekologiska livsmedel

På förskolorna var andelen ekologiska livsmedel totalt 13,8 % år 2006, jämfört med 3,28 % år 2004.

Utbildning i ekologisk kost

25 medarbetare från alla förskoleområden har gått utbildningar i livsmedelshygien, ekologiska livsmedel, kost och egentillsyn. Utbildningarna har anordnats av kostenheten på utbildningsförvaltningen och miljöförvaltningen.

Grundskola, särskola och skolbarnsomsorg

Kunskap och lärande

Alla skolor, utom Årstaskolan, har ökat andelen elever som uppnått kunskapsmålen för gymnasiebehörighet jämfört med år 2005. Totalt har skolorna ökat andelen med 2 %, från 87 % till 89 %. Andelen elever i skolår 9 med minst betyget G i alla ämnen var 89,2 % vårterminen 2006, jämfört med 87,9 % år 2005.

Personalen i stadsdelens övergripande små undervisningsgrupper har fått handledning av två specialpedagoger, som arbetat inom kompetensfondsprojektet ”Modeller i vardagen”. Projektet har bidragit till att öka förutsättningarna för att behålla eleverna inom stadsdelen och vara en ”skola för alla”. I augusti övergick projektet i ordinarie verksamhet.

I september startade en särskild undervisningsgrupp för elever med 50-100 % skolfrånvaro. Syftet var att med okonventionella metoder ge eleverna undervisning utifrån en individuell utvecklingsplan och att successivt slussa tillbaka eleven till skolan. Verksamheten är kopplad till skolresursteamet och socialtjänsten och har finansierats inom budgetram.

Enskede skola anordnade två veckors sommarskola efter vårterminens slut för elever i skolår 9. Sex elever deltog och fem av eleverna blev godkända i svenska, engelska och matematik. Skanskvarnsskolan har utökat sin musikprofil från skolår 4-6 till skolår 3-6.

Matematik

Matematiklärare från alla skolor har deltagit i kompetensfondens olika matematikkurser. Matematikverkstäder finns eller håller på att byggas upp i alla skolor. Personal från skolbarnsomsorgen har deltagit i utbildning om matematikverkstäder. Pedagogiska studiekvällar i matematik har arrangerats vid två skolor. Vid Östbergaskolan har föräldrar bjudits in till familjematematik – att tillsammans med sina barn lösa matematiska problem.

Språk

Lärare från Enskede skola, Nytorpsskolan och Skarpnäcks stadsdelsförvaltning har, i samarbete med Stockholms stadsbibliotek, lärt sig att samtala om böcker och läsning. Rektorerna från alla skolor har tillsammans med stadsbiblioteket beslutat att starta ett eget läsprojekt till hösten 2007.

Under hösten gjordes en översyn av skolornas bibliotek. Nytorpsskolans bibliotek visade sig ha brister. Årstaskolan har inget bibliotek, men samverkar med Årsta bibliotek. Övriga skolor har fungerande bibliotek.

Alla skolor har följt elevernas läsutveckling med hjälp av LUS. Alla elever i skolår 8 har fått en bok som en del i ett läsprojekt, där elever och lärare har utbytt erfarenheter och kunskaper. Skolledare från Sturebyskolan och två lärare från Årstaskolan reste till Leeds i England i början av året inom kompetensfondens projekt ”Skolor möter skolor”. Syftet var att få kunskap och förståelse om andra utbildningssystem och att skapa möjligheter för skolornas elever att utveckla det engelska språket. Språkpedagogerna på Nytorpsskolan och Östbergaskolan har stöttat elevernas språk- och läsutveckling.

Nytorpsskolan har fem heltidsanställda modersmålslärare, som ingår i arbetslagen. Modersmålsträningen har på så sätt blivit en del av skolans verksamhet, vilket påverkar innehåll och struktur på undervisningen och förbättrar elevernas resultat. På övriga skolor finns många små språkgrupper, vilket innebär att det saknas underlag för att heltidsanställa modersmålslärare.

Genusperspektiv och livskunskap

I september startade förvaltningen ett projekt på temat ”Genusperspektiv i skolan”. Syftet var att visa hur barn och unga ges möjlighet att använda sig själva och sin miljö utan att hämmas av traditionella könsmonster. Under hösten har två genuspedagoger haft informations- och inspirationsmöten med arbetslagen på alla skolor och köpt in litteratur. I december avslutade pedagogerna sitt arbete och skolorna fortsätter på egen hand.

Vid flera skolor ingår temat livskunskap som en del av elevhälsoplanen. Handlingsplaner för arbetet med livskunskap har tagits fram och särskilda resurser har

fördelats till skolorna. De handledare som utbildades år 2005 har fortsatt sitt arbete med att ge medarbetarna en djupare kunskap i temat.

Individuella utvecklingsplaner

Alla skolor har reviderat sina kursplaner, har flera bedömningsnätverk och har formulerat kvalitet och betygskriterier. Arbetet ligger till grund för elevernas individuella utvecklingsplaner, som har utarbetats av elever, lärare och föräldrar i samverkan. Alla lärare och skolledare har ingått i projektet "Likvärdig bedömning och betygsättning" och fått utbildning i individuella utvecklingsplaner genom föreläsningar och skolverkets "Allmänna råd".

Hälsa

Förvaltningens policy för elevhälsan reviderades under våren av en grupp med en rektor, en skolpsykolog, en skolkurator, en skolsköterska och en administrativ sekreterare. Den nya policyn presenterades i samverkansgruppen och för nämnden i maj. Varje enhet har utifrån policyn preciserat målen samt beskrivit hur de arbetar för att nå målen.

Elevtillbud har följts upp varje månad i samverkansgruppen. En gemensam blankett för skolorna har tagits fram.

Kost

Förvaltningen har, tillsammans med Farsta, Katarina-Sofia och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar, deltagit i ett kompetensfundsprojekt kring kvalitet och effektivitet inom måltidsverksamheten i förskolor och skolor. Enskede-Årsta har utrett hantering och tillagning av specialkost samt utrustning av kök. Utredningen redovisades i november. Den visar att förskolor och skolor borde samverka kring kosthanteringen, att stora investeringar är gjorda i skolornas kök och att förskolorna skulle kunna köpa sin mat av skolorna i större utsträckning.

Skolorna har serverat en varierad och hälsosam kost. Kvaliteten på maten har följts upp regelbundet via matråden. Östbergaskolan har blivit certifierad och fått diplom med MVG i betyg för sin skolmat av organisationen "Skolmatens Vänner" och Livsmedelsverket. Östbergaskolan har erbjudit familjefrukost en gång i veckan.

För att möta den förändrade synen på kost och kosthantering har måltidspersonalen erbjudits fortbildning och konsultativt stöd av stadens kostenhet. För att bidra till en lugn måltidsmiljö har tio personal, så kallade plusjobb, arbetat som måltidsbiträden i skolornas matsalar.

Ekologiska livsmedel

I december var andelen ekologiska livsmedel 10,7 %, jämfört med 0,7 % år 2004. För att öka kunskapen och underlätta inköpen har utbildningar om ekologisk mat anordnats av kostenheten på utbildningsförvaltningen. 33 personal från skolorna har deltagit.

Komet

Lärar-KOMET och föräldra-KOMET är en metod för att hjälpa barn och ungdomar att stärka deras positiva beteende. Skolresursteamet har tillsammans med personal från socialtjänsten lett föräldragrupper i föräldra-KOMET kring ungdomar i åldern 13-18 år. Teamet har även haft grupphandledning och enskild handledning för lärare. Teamet har även haft föreläsningar på Årtaskolan och Skanskvarnsskolan och träffat alla elevhälsoteam i stadsdelsområdet.

Studie- och yrkesvägledning

Elever och föräldrar i skolår 8 och 9 har erbjudits vägledning i fortsatta studier och kommande yrkesval. I stadsdelens F-9-skolor samt i Skanskvarnsskolan finns tillgång till studie- och yrkesvägledare.

Skolan mitt i byn

I Årtaskolans matsal har äldre kunnat äta lunch samt använda vissa lokaler för möten och aktiviteter. I Östberga har också äldre ätit lunch i skolans matsal. I Östbergaskolans bibliotek har stadsbiblioteket bidragit med vuxenlitteratur och hjälpt de boende i Östberga att låna böcker ett par timmar i veckan. Medborgarkontoret har haft öppet en dag i veckan på Östbergaskolan.

Frånvaro

En sammanställning visade att ett tiotal elever behövde särskilda åtgärder på grund av hög frånvaro. Skanskvarnsskolan har därför startat ytterligare en stadsdelsövergripande grupp, där en lärare ansvarar för undervisningen av de elever som inte går i skolan. Syftet är att med okonventionella metoder ge eleven undervisning utifrån en individuell utvecklingsplan och successivt slussa tillbaka eleven till den ordinarie skolan.

Särskolan och FH-verksamheten

Kursplanerna har reviderats och kravnivåer formulerats, dokumenterats och kommunicerats till eleverna. Lärarna har organiserats i bedömnätverk för att säkerställa bedömningen. Utvecklingssamtal har förts med elever och föräldrar där elevens individuella utvecklingsplan diskuterats.

Skanskvarnsskolan och Nytorpsskolan har gjort en gemensam handlingsplan för hur samarbetet mellan särskolan och grundskolan ska utvecklas. All integrering utgår från elevens förutsättningar och behov. Vid utvecklingssamtalen har skolan tillsammans med föräldrarna diskuterat möjligheter till integrering, omfattning och innehåll. Skolorna har ökat samarbetet mellan korttidstillsyn och skolbarnsomsorg. Av de 32 eleverna i särskolan är 13 helt eller delvis integrerade i grundskoleklasser. Gemensamma undervisningsgrupper och skolbarnsomsorg har bidragit till att öka integrationen. På båda skolorna har gemensamma kulturevenemang och lov- och sommaraktiviteter arrangerats.

Skolbarnsomsorg

Skolan och skolbarnsomsorgen samverkar både personal- och lokalmässigt. Enskede skola och Årtaskolan har tagit fram en handlingsplan för ett utvecklat

samarbete inom hela stadsdelsområdet. I planen ingår fortbildning med föreläsare samt gemensamma studiedagar och gemensam planeringstid.

Under året har Enskede skola utrett möjligheten att lokalintegrera ett fristående fritidshem i en paviljong på skolgården. Det skulle vara möjligt att inreda ett antal rum till lekrum, lärum och förråd i anslutning till klassrummet. En lokalplan har tagits fram, men kostnadsberäkningar för kök, VVS och elinstallationer återstår. En förutsättning är dock att skolan minskar antalet klasser till höstterminen 2007.

En enkätundersökning har visat att personalen inom skolbarnsomsorgen överlag är nöjd med sin arbetssituation. När det gäller barngruppernas storlek, lokaler och kontakten mellan fritidshemmen och skolan och fritidshemmen och föräldrarna är både personal och föräldrar positiva. När det gäller möjligheterna till lugn och avskildhet, ljudnivå och utelek är personalen mer negativ än föräldrarna.

Fritidsklubbar

Alla skolor har erbjudit fritidsklubbar för barn i skolår 4-6. Fritidsklubbarna på Östbergaskolan och Enskedefältets skola drivs av skolorna och övriga skolors fritidsklubbar drivs av föräldraföreningar. Verksamheterna har samverkat med föreningen Handslaget, kulturskolan, idrottsföreningar, Cirkus Cirkör och andra externa aktörer.

Kvalitetsredovisning inom de pedagogiska verksamheterna

Normer och värden

Förskolorna har haft fokus på genus- och värdegrundsarbete under året. Enheter-
nas uppföljningar ger en bild av att barn och föräldrar generellt sett är trygga och nöjda med verksamheterna. Förskolorna pekar dock på att arbetet kring dialogen med barnen måste fördjupas ytterligare. Det är även angeläget att samarbetet med föräldrarna utökas.

Normer och värdegrund har varit ett av skolornas utvecklingsområden. Pedagogerna har arbetat med värdegrundsfrågor och upprättat likabehandlingsplaner. Under året har det varit stort fokus på genus- och jämställdhetsarbete. Det gemensamma uppdraget att arbeta med trygghet, normer och värden på enheterna utförs väl av medarbetarna, men det finns alltjämt utvecklingsområden.

Lärande och utveckling

Förskolepedagogerna har haft språkutveckling som en röd tråd i sitt arbete under året. Barnens språkutveckling finns med i alla rutinsituationer under dagen och personalens sätt att bemöta barnen. Det matematiska tänkandet har utvecklats på förskolorna. Flera enheter arbetar med barnintervjuer med de äldre barnen och svaren används för att förändra rutiner, teman och pedagogisk miljö. Att införa barnråd har varit utvecklande och stärkt flera av barnen. Stor vikt har lagts vid att utveckla den pedagogiska dokumentationen, som dock fortfarande är ett utvecklingsområde. Ett mål är att dokumentationen ska bli ett tydligare verktyg för att ge föräldrarna större insyn i barnets lärande och vardag.

Skolorna har haft fokus på barns språkutveckling under läsåret. Matematikundervisningen har utvecklats mot ett mer vardagligt innehåll. Flera läsprojekt har startat. Skolorna har arbetat med att se över kursplanerna. Arbetet med de individuella utvecklingsplanerna har också intensifierats. Ett fortsatt utvecklingsområde är att organisera undervisning och verksamhet utifrån varje elevs språknivå. Pedagogerna behöver ännu mer kunskap om olika lärstilar och hur man möter dem. De individuella utvecklingsplanerna är ett fortsatt utvecklingsområde.

Inflytande

Under hösten startade alla förskoleområden barnråd i samarbete med skolan. Alla femåringar har svarat på en enkät om kvalitet och trivselsfrågor. Demokratiarbetet genomsyrar förskolans värdegrund, arbetsområdet är sedan många år väl förankrat i arbetsgrupperna. Föräldrarna är i stort sett nöjda med möjligheten till inflytande enligt brukarundersökningarna. Förskoleråd har införts på alla förskolor i området. Utvecklingsområden är att ytterligare tydliggöra verksamhetens mål och innehåll för föräldrarna. Ett annat mål är att utveckla arbetsmetoder för dialog med föräldrar med annan kulturell bakgrund.

Skolverket har gjort inspektioner på alla skolor under året. De påpekar att eleverna överlag har stort inflytande, men att de inte riktigt har tagit det till sig. Pedagogerna kommer att tydligare informera eleverna om hur de kan påverka undervisningen och förbättra kommunikationen med föräldrarna om målen i de olika ämnena.

En mer omfattande kvalitetsredovisning finns i bilaga 4.

Fritid – barn och ungdom

Mötesplatser för ungdomar

Alla områden inom stadsdelen har en träffpunkt för ungdomar. Det finns fritidsgårdar i Dalen, Årsta och Östberga och caféverksamheter i Enskede skola och Sturebyskolan. Sedan september har alla fritidsgårdar öppet en lördagskväll per månad enligt ett schema. Enskede Träffpunkt har en tjejkväll varannan vecka.

Alla fritidsgårdar och träffpunkter för ungdomar har infört gårdsråd/forum som träffas två gånger per termin för att diskutera aktiviteter och utvärdera verksamheten. För att öka de ungas inflytande och delaktighet gjordes en enkät i slutet av våren. Här fick ungdomarna framföra synpunkter på verksamheterna samt ha önskemål om aktiviteter, öppettider och information. Resultatet utgjorde underlag till verksamhetsplaneringen inför hösten.

Ungdomsrådet har haft några möten på fritidsgårdarna. Effekten har blivit en bredare kontakt med ungdomar, att samarbetet mellan gårdsråden och ungdomsrådet har utvecklats och att nya ungdomar har kunnat rekryteras till ungdomsrådet.

All personal på Östberga fritidsgård har gått en utbildning på 10 veckor för fritidsledare. Föreståndarna på Årsta och Östberga fritidsgårdar har gått en chefsutbildning under 1½ år, som avslutades vid årsskiftet. Utbildningarna finansierades av

kompetensfonden. Vid två tillfällen under året har alla fritidsledare fått utbildning och handledning av bland annat Precens.

Ungdomens dag genomfördes den 25 augusti i samarbete med ungdomsrådet. Under dagen bjöds på workshops för elever i skolår 8, politikerhearing i Enskedehallen samt musikkväll i Enskedehallen. Syftet var att skapa ett möte mellan politiker i stadsdelsnämnden och ungdomar och samtala om aktuella frågor.

Dagkollo

Som ett komplement till sommarkollo har förvaltningen arrangerat två egna verksamheter, Simpvik och Sävsnäs på Gålö. Simpvik är ett dagkollo för barn och ungdomar i förvaltningens förskolor och skolor. Verksamheten består av traditionella utomhusaktiviteter, framförallt bad. Vid Simpvik arbetar personal från Årtaskolan tillsammans med den personal som deltar från respektive förskola eller skola. Under sommaren deltog 1 222 barn på Simpvik, jämfört med 1 259 barn år 2005.

Vid Sävsnäs erbjuds barn, ungdomar och deras föräldrar sommarverksamhet. Sävsnäs är ett dagkollo med traditionell utomhusverksamhet, framförallt bad och sjöverksamhet. Här deltog 304 barn, ungdomar och föräldrar, jämfört med 235 år 2005.

Drogförebyggande arbete

Förvaltningens handlingsplan för alkohol- och drogförebyggande arbete har reviderats under året. Personalen vid fem skolor har erbjudits föreläsning av Precens. Föräldrar till barn i skolår 6-9 vid Enskede skola har genomgått ett alkohol- och drogförebyggande program, ÖPP (Örebro preventionsprogram). Två föreläsningar samt fortbildning i drogförebyggande arbete har arrangerats för fritidsgårdspersonalen. Inför valborgsmässohelgen genomfördes också en anti-långningskampanj. Alla elever i skolår 6-9 har fått Ungdomens Nykterhetsförbunds informationskalender 2006-2007 med riktad information från stadsdelsförvaltningen. Förvaltningens drogförebyggande samordnare har också deltagit i planeringen av drogfria aktiviteter i närområdet för ungdomar.

Förvaltningen har i uppdrag att utveckla tillsynen av folköl och tobak för att minska tillgängligheten, enligt den reviderade handlingsplanen. Under året har tre inköpsstudier av folköl gjorts i 29 butiker. Vid det första tillfället sålde 34 % av handlarna folköl utan att begära legitimation. Vid andra tillfället sålde 31 % och vid det tredje tillfället 22 %. En butik sålde öl vid alla tre tillfällena och sju butiker sålde öl vid två tillfällen. Förvaltningen har öppnat tillsynsärenden för dessa åtta handlare och stadsdelsdirektören eller nämnden kommer att ta ställning till sanktioner enligt 21 § 7 kap alkohollagen. Handlarna har fått ta del av resultaten och erbjudits utbildning i aktuell lagstiftning.

Ett nytt dokumentationssystem för tillsynsarbetet i staden har utvecklats och införts under 2006.

Alkohol och narkotika

Vid 2004 års drogvaneundersökning låg ungdomar i skolår 9 i Enskede-Årsta över snittet för ungdomar i Stockholms stad när det gäller användningen av tobak, al-

kohol och narkotika. Resultatet av årets undersökning visar att andelen elever som röker har minskat med 3 % bland pojkarna och 13 % bland flickorna. I staden totalt har också en minskning skett med 4 % respektive 3 %.

Berusningsdrickandet har minskat bland pojkar med 9 % och bland flickor med 9 %. I staden totalt har ingen minskning skett. Elever som dricker folköl en gång i månaden eller mer har minskat bland pojkar med 11 % och bland flickor med 17 %. Motsvarande minskning i staden är 10 % respektive 13 %. Narkotikaanvändningen har minskat bland pojkarna med 6 % och bland flickorna med 4 %. Även i staden har en minskning skett med 3 % för både pojkar och flickor.

Resursenheten

Under året har resursenheten tagit fram en handlingsplan för att förtydliga samarbetsformer och samordna fritidsgårdarnas verksamheter, öppettider och bemanning. I planen ingår också att inom verksamheterna skapa ett gemensamt synsätt och en tydligare koppling till fältassistenter och övrig ungdomsverksamhet. Resursenheten ska också vidareutveckla ungdomars inflytande och det alkohol- och drogförebyggande arbetet.

VM i samarbete

VM i samarbete genomfördes 28 maj-3 juni. Stockholms stad var värd och 12 stadsdelar deltog. Från Enskede-Årsta deltog Nytorpsskolan och Enskede skola med totalt 120 elever. Barnens mötesplats, där politiker samt barn och ungdomar ska mötas en gång per år för att föra en dialog, invigdes. Enskede skola, Nytorpsskolan och internationella gäster byggde tillsammans ett "Framtidsbygge" som visades vid Rikspan. Finalen hölls i Globen, där alla elever fick guldmedalj.

Uppföljningsansvar 16-19 år

Under våren kontaktades 213 ungdomar som saknade sysselsättning per brev med inbjudan till vägledningssamtal. De flesta som svarade studerade, arbetade eller hade praktikplats. Tjugo ungdomar har haft kontakt med skolresursteamet, varav tre som skrivits ut från gymnasieskolan. Vid mötet har en kartläggning av skolgång, arbetslivserfarenhet, tankar och önskemål inför framtiden samt hjälp och stöd gjorts. Ett par av ungdomarna har slussats vidare till projektet arbete.nu. Några fick sommarjobb inom förvaltningen och ett par av ungdomarna började på gymnasieskolans IV-program till hösten. Praktikplatser har erbjudits inom förvaltningens verksamheter, men ingen har tackat ja till dessa platser.

Förvaltningens arbete har under hösten fokuserats på att hjälpa ungdomarna att ta kontakt med Navigatorcentrum Syd (NC Syd) och i vissa fall att följa med på informationsmöte. Skolresursteamet har fortsatt att hålla kontakt med ungdomar som tackat nej till NC Syd. Under hösten har nio ungdomar från Enskede-Årsta deltagit i NC Syds verksamhet. Under året har förvaltningen varit representerad i styrgruppen för NC Syd.

Äldreomsorg

Respektfullt bemötande och god omsorg

Tillsammans med kontaktmannen och omvårdnadsansvarig sjuksköterska har insatserna utformats i samråd med den äldre. Brukare, anhöriga och biståndshandläggare har fört en kontinuerlig dialog. För att säkra överenskommelser har dessa dokumenterats i vård- och handlingsplan. Dokumentation av ordinerade vårdinsatser har genomförts enligt hälso- och sjukvårdslagen av omvårdnadsansvarig sjuksköterska. IT-baserad dokumentation (Vodok) har införts under året.

Bemötandet inom hemtjänsten har följts upp genom utrednings- och statistikkontorets enkät, som ännu inte är sammanställd. I brukarenkäten vid Stureby vård- och omsorgsboende anser 98 % att de alltid eller oftast blir respektfullt bemötta av personalen.

Kontaktman och omvårdnadsansvarig sjuksköterska har ansvarat för sociala insatser och hälso- och sjukvårdsinsatser. Uppföljning har skett genom egenvärdering, internrevision, länsstyrelsen och äldreomsorgsinspektör.

Bemötandepolicyn, som ska genomsyra all verksamhet, har gjorts känd för alla medarbetare på planeringsdagar, vid nyanställning och på arbetsplatsträffar. Medarbetare inom hemtjänsten har utbildats i kontaktmannaskap, bemötande och SoL-dokumentation.

Utevistelse

Under året har förvaltningen satsat på kultur, aktiviteter, kost och måltidsmiljö inom äldreboendena och hemtjänsten. De boende har erbjudits utevistelse utifrån möjligheter och önskemål, bland annat promenader och att sitta ute och dricka kaffe i närliggande park. Under sommaren har feriearbetande ungdomar bidragit till att öka möjligheterna till utevistelse för de äldre. Inom hemtjänsten har beslutade insatser om utevistelse/promenad följts upp och avvikelser har dokumenterats.

Kost

En policy för måltids- och näringsfrågor i vård- och omsorgsboende har antagits av nämnden. Riktlinjer för hur kraven på måltidssituationer ska uppfyllas har utarbetats. Arbetet med att ständigt förbättra måltiderna har fortsatt tillsammans med kostrådet på varje äldreboende.

Våningsmatsalarna på Enskededalens vård- och omsorgsboende har gjorts trivsammare och blivit öppna dagrum där boende kan umgås och lyssna på musik, spela spel och även äta lättare kvällsmål. I våningsmatsalarna har underhållning erbjudits en gång i veckan.

Ett flertal kostprojekt har genomförts inom äldreboendena. Fokus har varit måltidsmiljön och att tillräcklig tid avsätts för måltiden. För att få en inbjudande måltidsmiljö har karottsystem införts. Helgdagar har särskilt uppmärksamats.

Inom Enskededalens vård- och omsorgsboende har en enkät gjorts kring kosten för de 40 boende som äter i våningsmatsalarna. Resultatet visar att de boende i stort sett är nöjda med medarbetarna och servicen. I brukar- och anhörigenkäten inom Stureby vård- och omsorgsboende uppgav 86 % att de alltid eller oftast var nöjda med den mat som serveras.

Stureby centralkök har erbjudit ett varierat och näringsriktigt utbud av måltider samt ett brett utbud av specialkost och dietkost. Nya menyer har utarbetats med två alternativ till lunch och ett alternativ till middag. Hel- och halvfabrikat har till viss del ersatts med hemlagad mat.

Ett kostprojekt har genomförts vid Årsta hemtjänst. Pensionärer som bor på fem gatuadresser i Årsta har erbjudits möjlighet att få enklare matlagning, sällskap vid måltiden eller matlåda från en lokal restaurang. Syftet har varit att ge brukaren en meningsfull och trevlig avkoppling kring måltiden. Utvärderingen var positiv och nämnden beslöt i augusti att alla brukare skulle få välja om de istället för matlåda vill ha enklare matlagning eller matlåda från en lokal restaurang.

”Skolan mitt i byn” är ett projekt som genomförts för att öppna upp skolorna för lokala föreningar och boende. I Östbergaskolan och Årstaskolan har pensionärer erbjudits att äta lunch i skolans matsal.

Öppen daglig verksamhet

Röda rummet, en dagverksamhet för äldre med begynnande kognitiv svikt, har startat i liten skala med aktiviteter en förmiddag i veckan. Verksamheten har i första hand vänt sig till boende på Enskededalens vård- och omsorgsboende, men kommer även att vara en uppsökande verksamhet för äldre i närområdet. Syftet har varit att bryta ensamhet och isolering samt fungera som en avlastning för anhöriga. Målet är att öka gästernas välbefinnande genom stimulans och gemenskap och erbjuda anhöriga några timmars avlastning. Verksamheten har byggt på att stödja det friska hos besökarna och att arbeta med utgångspunkt från var och ens behov. Verksamheten har erbjudit aktiviteter men även vila och avskildhet för den som så behöver. Samtalen och aktiviteterna har baserat sig på gästernas livshistoria. Verksamheten har utvärderats under hösten.

Årstaprojektet inklusive ÅrstaPaviljongen med fixartjänst, friskvård och sociala insatser har vänt sig till äldre i Årsta. Verksamheten har finansierats med medel från kompetensfonden. I projektlokalen, Hjälmarsvägen 37, har bland annat gruppverksamhet, öppna träffar, promenader och underhållning anordnats. Inför år 2007 planerar Årstaprojektet att samverka med Årstaskolan kring sociala aktiviteter för äldre i närområdet. Exempelvis ska det finnas möjlighet för äldre att spela biljard på fritidsgården.

Knuten är en öppen social dagverksamhet för äldre i Enskededalens och Åsens vård- och omsorgsboenden samt boende i området. Alla som har velat och haft möjlighet att komma dit har varit välkomna. Samverkan med frivilliga har förekommit, men i liten omfattning. Personalen vid Knuten har även besökt Åsens vård- och omsorgsboende med erbjudanden om aktiviteter.

För att tillgodose behovet av dagvård har Tussmöteträffen, en biståndsbedömd dagvårdsverksamhet för äldre med somatiska sjukdomar, startat vid Stureby vård- och omsorgsboende. Detta har lett till att det inte längre finns någon kö till somatisk dagvård inom stadsdelsområdet.

Vård- och omsorgsboendena i Dalen ordnade nationaldagsfirande i Dalenparken med underhållning, kaffe och tårta. Alla var välkomna att delta.

Under hösten har IT-Surf erbjudits äldre i Östberga under några timmar per månad med möjlighet att bekanta sig med datorer och internet.

Stöd till anhöriga

Förvaltningen har prövat nya former för att ge stöd och avlastning till anhörigvårdare. Stödet har fortsatt att utvecklas genom att erbjuda avlastning utan biståndsbeslut inom de dagliga verksamheterna Knuten, Årstapaviljongen och Träffen. Anhöriga har även erbjudits att delta i olika aktiviteter inom vård- och omsorgsboendena. Dementsteamet och Knutens enhet för äldre med minnesproblematik har blivit ett stöd för anhöriga. En anhörigkonsulent har även anställts under året.

Inflytande

En brukarundersökning har gjorts med boende och anhöriga på Stureby vård- och omsorgsboende. Av svaren framgår att 86 % är mycket nöjda eller nöjda med den omsorg och service som de får. Resultaten står sig i jämförelse med den brukarundersökning som gjordes år 2004 inom äldreboendena. De boende och anhöriga ansåg att de fått ett respektfullt bemötande, inflytande över sin vardag och god omsorg och service.

Utveckling och förändring

Specialistteam för demens och omvårdnad har startat för att möta det ökade behovet av vård och omsorg i det ordinära boendet. Syftet har varit att pröva nya arbetsformer. Omvårdnadsteamet har arbetat med äldre som efter sjukhusvistelse behöver omfattande hjälpinsatser i hemmet. Dementsteamet har kompetens inom demensvård och erfarenhet av dessa personers specifika omvårdnadsbehov.

Ett försök med förenklad biståndsbedömning har startat inom hemtjänsten för att ge brukarna större möjlighet att själva påverka insatser och hur dessa ska utföras. Projektet fortsätter till och med mars 2007, då en utvärdering görs.

En dagverksamhet har startat inom Stureby vård- och omsorgsboende för att öka livskvaliteten för de äldre och ge en meningsfull dag. Dalens vård- och omsorgsboende har ersatts av Tussmötegården, ett nytt modernt äldreboende.

Personalens kunskap om nya hjälpmedel har utvecklats genom information och utbildning. God kunskap om hjälpmedel innebär en förbättrad kvalitet i omsorgen för brukarna.

Medarbetare

Medarbetarna inom äldreomsorgen har bland annat fått utbildning i dokumentation och kontaktmannskap, kost och hygien, Lex Sarah samt demensutbildning. Bi-ståndshandläggarna har fått utbildning i handläggning och dokumentation. Vodok, ett IT-baserat dokumentationssystem har införts för sjuksköterskor. Vårdbiträdes- och undersköterskeutbildning har erbjudits. All personal inom äldreomsorgen har erbjudits utbildning i förflyttningsteknik vid två tillfällen per månad av rehabiliteringsenhetens personal.

Kompetensutvecklingsprojekt

Följande kompetensutvecklingsprojekt har avslutats under året:

Processtyrda grupper inom hemtjänsten

Projektet har pågått april 2005-juni 2006 och har dokumenterats i rapporten ”Processtyrda grupper inom hemtjänsten”. Syftet var att utveckla Gullmarsplans hemtjänst till en pilotenhet med en processtyrd arbetsorganisation. Målen var att hemtjänsten ska arbeta mer resurseffektivt, att personalen ska få mer kunskap och vara mer delaktig i den dagliga planeringen.

Hälsoprojektet

Två avdelningar på Stureby vård- och omsorgsboende har genomfört ett projekt under perioden februari 2005-december 2006 för att minska sjukfrånvaron med regelbunden fysisk träning och förändrad arbetstidsförläggning. Målet var att öka den fysiska förmågan hos medarbetarna och förbättra arbetsklimatet och engagemanget i arbetet och därmed minska sjukfrånvaron. Projektet har utvärderats och resultaten var mycket positiva.

Språnget

Hur vill du att framtidens äldreomsorg ska se ut? Den frågan har medarbetare inom äldreomsorgen och invånare över 55 år diskuterat inom projektet Språnget. Projektet har pågått under perioden augusti 2005-december 2006. Projektet har bestått av Verksamhetsprånget och Seniorsprånget. Målet med Verksamhetsprånget har varit att ta hand om den kraft och idérikedom som finns hos alla medarbetare. I Seniorsprånget har medborgarna genom två rådslag och fokusgrupper samt intervjuer med pensionärer inom äldreboendena kunnat framföra sina synpunkter om framtidens äldreomsorg.

I Seniorsprånget har bland annat lyfts fram möjligheten att bo kvar hemma, kosten och tillgång till mötesplatser. Resultaten har sammanställts i ett utvecklingsdokument, som ligger till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet inom verksamheterna.

Årstaprojektet

Årstaprojektet har varit ett samverkansprojekt mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting kring förebyggande och folkhälsoinriktade insatser för att främja kvarboende, förebygga ensamhet och minska antalet fallolyckor. Projektet har pågått under perioden januari 2005-december 2006. Förvaltningens del i projektet, som bland annat har bestått av fixartjänst och sociala aktiviteter, kommer att permanentas från januari 2007. Diskussioner pågår med landstinget om fortsatt

samverkan när det gäller hälsosamtal och hälsohembesök av sjuksköterska, arbetsterapeut och sjukgymnast. Inom Årstaprojektet finns två fixartjänster. Sociala aktiviteter har utgjort en betydelsefull del i projektet.

Samverkan

För att vidareutveckla samverkan med landstinget har gemensamma planeringsdagar ordnats med alla fyra vårdcentralerna. Vid planeringsdagarna har läkare, distriktssköterskor, avdelningschefer, biståndshandläggare och enhetschefer deltagit.

Ett samarbete har även inletts för att upprätta ett lokalt styrdokument för samverkan mellan stadsdelsförvaltningen, vårdcentraler och Dalens geriatrik. Vid mötena har bland annat företrädare för de fyra vårdcentralerna, Dalens geriatrik, landstingets beställaravdelning samt förvaltningens beställar- och utföraravdelningar deltagit.

Aktuella biståndsbedömningar

Under året har de flesta ärendena nyprövats. Biståndshandläggarna har intervjuat den enskilde om hur insatserna har utförts, vilket sedan redovisats till varje enhet.

Under året skickades arbetsplaner in för alla brukare i servicehusen och från Stureby vård- och omsorgsboende. Från hemtjänsten kom arbetsplaner för cirka 15 % av brukarna och från privata hemtjänstutförare bara ett fåtal. Biståndshandläggarna har granskat att planerna som skickats in är i enlighet med beställningen och att den enskilde fått framföra sina önskemål om utförandet.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Barn och ungdom

Respektfullt bemötande och god omsorg

De individuella planerna har följts upp genom föräldrasamtal och personalkonferenser för att barnen ska bemötas respektfullt och få god vård, omsorg och service.

Inflytande

Barnen har under året fått utökade möjligheter att påverka vilka aktiviteter de vill göra under dagen.

Individuella handlingsplaner

Under året har personalen deltagit i utbildning i dokumentation. Utbildningen har bidragit till ökade kunskaper, vilket inneburit förbättrad kvalitet på handlingsplanerna.

Hälsa

Barnens fysiska och psykiska hälsa har stärkts genom att använda tekniska hjälpmedel. Korttidshemmen har också samarbetat för att öka utbytet av fritidsaktiviteter.

Under året har Stureby korttidshem i större utsträckning använt sig av internet som hjälpmedel för att tillsammans med barnen planera aktiviteter som de vill delta i.

Användningen av dataprogram för bildkommunikation har utvecklats. Det har inneburit att kommunikationen mellan barn och personal förbättrats. Genom information och utbildning har personalens kunskaper om tekniska hjälpmedel ökat under året.

Aktuella biståndsbedömningar

Under året har ärendena nyprövats till 98 %. Biståndshandläggarna har intervjuat den enskilde om hur beslutade insatser utförts, vilket sedan redovisats till respektive enhet. Biståndshandläggarna har granskat att planerna som skickats in är i enlighet med beställningen och att önskemål om utförandet fått framföras.

Från privata utförare har inga arbetsplaner kommit in under året. Från utförare i egen regi har sju arbetsplaner skickats in.

Korttidstillsyn för barn över 12 år

Nytorpsskolan och Skanskvarnsskolan har bedrivit korttidstillsyn för barn över 12 år efter LSS-beslut. Under året har barn över 12 år med funktionshinder erbjudits skolbarnsomsorg.

Utredningar och domar

Åtta domar i enskilda ärenden kom under året. En dom var ett delvis avslag på korttidsboende och bifall till avlösarservice. Länsrätten avvisade yrkandet att bevilja korttidsboende på ett speciellt boende som den enskilde önskade. Två domar gick stadsdelsnämnden emot och handlade om personlig assistans och utökad ledsagarservice. Alla domar är verkställda.

Vuxna

Respektfullt bemötande och god omsorg

Att brukaren har bemötts respektfullt och fått god vård, omsorg och service har följts upp i de individuella planerna och stöd- och servicemapparna samt vid personalkonferenser.

Personalens kunskap om nya hjälpmedel har utvecklats genom information och utbildning.

Inflytande

Verksamheterna har arbetat aktivt för att utveckla den enskildes möjligheter att delta i planeringen av den egna omsorgen. Arbetsplaner har upprättats. Personalen har arbetat med individuellt anpassad kommunikation för att öka brukarens inflytande över sitt dagliga liv.

Att enheterna når sina mål har utvärderats genom egenutvärdering samt intervjuer med de funktionshindrade. De individuella handlingsplanerna har setts över under året.

Inom de dagliga verksamheterna har brukarna erbjudits medarbetarsamtal. För att ytterligare stärka brukarnas inflytande finns ”verkstadsklubbar”, som är en form av intresseförening för att ta tillvara allas önskemål. Metodböcker har arbetats fram för att säkerställa att aktiviteterna genomförs på ett likartat sätt, oavsett vem som handleder brukaren.

Brukarinflytandet på gruppbostäderna har främst skett genom systemet med ”Min konferens”. Det är uppföljningsmöten med fokus på insatser, måluppfyllelse och diskussion om nya mål utifrån den boendes behov och önskemål.

Individuella handlingsplaner

Ett aktivt arbete har pågått för att utveckla de individuella handlingsplanerna. Alla medarbetare har erbjudits utbildning och information om dokumentation enligt LSS och SoL.

Från privata utförare har nio arbetsplaner kommit under året. Från utförare i egen regi har 31 arbetsplaner kommit in. Biståndshandläggarna har granskat att planerna som skickats in är i enlighet med beställningen och att den enskilde fått framföra sina önskemål om utförandet.

Praktikplatser

Under året har ett projekt startat för att kunna erbjuda praktikplatser till arbetstagare inom daglig verksamhet. En arbetstagare har påbörjat praktik på en privat arbetsplats.

Samverkan

Tallbackens dagliga verksamhet och Årsta gruppbostad har haft gemensam handledning. Handledningen har ökat personalens kompetens i bemötandet av gemensamma brukare.

Vid utflykter använder gruppbostäderna den dagliga verksamhetens buss. Enheterna har samverkat vid planering av ledigheter för att öka brukarnas trygghet och tillvarata de personalmässiga resurserna på ett bra sätt.

Aktuella biståndsbedömningar

Under året har ärendena nyprövats till 99 %. Biståndshandläggarna har intervjuat den enskilde om hur beslutade insatser utförts, vilket sedan redovisats till varje enhet.

Utveckling och förändring

Under året har möjliga nybyggnadsprojekt granskats fortlöpande. Planering har påbörjats av en gruppbostad för 6 boende och ytterlägenheter i kvarteret Kolonisten.

Den planerade flytten av Enskededalens gruppbostad blev försenad och blir först i januari 2007.

Under året har assistansenhetens administration flyttat till lokaler inom Stureby sjukhemsområde.

I samverkan med förvaltningens informatör har Tallbackens dagliga verksamhet gjort ett nummer av förvaltningens nyhetsbrev.

Utredningar och domar

Under året kom 13 domar. En dom gällde ett delvis avslag av ledsagning, länsrätten beviljar ledsagning i begränsad omfattning. En dom återkallades eftersom personen flyttat till vanlig bostad och inte ville ha särskilt boende. Fem domar var i enlighet med stadsdelsnämndens beslut och sex domar gick emot. De sex gällde ansökan om särskilda boendeformer, dagverksamhet, ledsagning och kontaktperson. Avslagen som gällde boende berodde på att behovet inte kunde tillgodoses inom tre månader. I avvaktan på domen gjordes åtgärder för att hitta lämpligt boende. En dom är inte verkställd, eftersom den enskilde tackat nej till det boende som erbjudits.

Individ- och familjeomsorg

Barn och ungdom

Barn- och ungdomsenheten har haft 423 utredningar i familjer. Totalt 328 anmälningar om barn i åldern 0-19 år som far illa har kommit in. De anmälningar som inte utretts har stannat vid en förhandsbedömning. Antalet fullföljda omhändertaganden enligt LVU var 6 jämfört med 13 året innan.

Respektfullt bemötande

Brukarenkät med frågor om bemötande och rättssäkerhet har varit ett sätt att fånga upp brukarnas synpunkter. Klagomålshantering finns. Klagomålen har följts upp genom kontakter med den som klagat och i diskussioner inom arbetsgruppen.

Inflytande

Arbetsledarna har följt upp handläggningen via ärendedragningar med mera. Inom barn- och ungdomsenheten används särskilda rubriker i utredningarna för att säkerställa barnens inflytande.

Systematisk utvärdering

Biträdande enhetschefer har kontinuerligt granskat utredningar, handlingsplaner och överenskommelser med klienter som en del av den systematiska uppföljningen av insatserna.

Utveckling och förändring

Under året har individ- och familjeomsorgen vidareutvecklat de systematiska bedömningsinstrumenten för att kunna göra säkrare bedömningar av vilka insatser som klienterna behöver.

Inom insatser för barn och unga har arbetet med att utveckla öppenvårdsinsatser som ett alternativ till institutionsplaceringar fortsatt. Under året har MST-teamet (Multisystemisk terapi för ungdomar) blivit en permanent verksamhet tillsammans med Farsta, Maria-Gamla stans och Vantörs stadsdelsförvaltningar. MST erbjuds som ett alternativ till institutionsplacering och är en kostnadseffektiv insats. Förvaltningen deltar i den nationella forskningen som pågår kring MST, en långtidsstudie som sker i samarbete med Socialstyrelsen/IMS.

En medarbetare vid förvaltningens nätverksteam har utbildats i ART (Aggression Replacement Training), en öppenvårdsinsats som erbjuds ungdomar som har problem med aggressivitet.

Utredningar och domar

Under året kom 26 domar från länsrätten om LVU (lag med särskilda bestämmelser om vård av unga) i enskilda ärenden samt 6 domar från kammarrätten. Ingen dom gick emot stadsdelsnämndens beslut.

Två klagomål har riktats till länsstyrelsen och ett asylärende har granskats.

I ett av ärendena har länsstyrelsen riktat kritik mot brister i handläggningen och i asylärendet har förvaltningen fått kritik för att inte ha inlett en utredning.

Individ- och familjeomsorg med socialpsykiatri

Vuxna

Respektfullt bemötande

Brukarenkät med frågor om bemötande och rättssäkerhet har varit ett sätt att fånga upp brukarnas synpunkter. Resultaten visar att brukarna i stort sett är nöjda med bemötande, inflytande och att de får tillräckligt med tid för att tala om sin situation. Ett utvecklingsområde är tillgängligheten, där brukarna är minst nöjda. Resultatet är något sämre jämfört med år 2005.

Inflytande

Arbetsledaren har följt upp handläggning via ärendedragningar med mera.

Systematisk utvärdering

Enhetschefen har kontinuerligt granskat utredningar, handlingsplaner och överenskommelser med klienter som en del av den systematiska uppföljningen av insatserna.

Missbruk

Pelaren

Enskede-Årsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar driver öppenvården Pelaren för personer med missbruksproblem. Behandlingen pågår i 8 veckor och bygger på tolvstegsprogram. Samarbete med kyrkan och Sällskapet länkarna ingår. Under året har 24 personer från Enskede-Årsta beviljats behandling på Pelaren. Särskilda motivationsgrupper och träffar för anhöriga erbjuds.

STAN-programmet

Andelen ungdomar i Enskede-Årsta som röker, dricker sig berusade, dricker folköl en gång i månaden eller mer eller använder narkotika har minskat enligt drogva-neundersökningen 2006, jämfört med år 2004. Störst är minskningen bland ung-domar som dricker folköl en gång i månaden eller mer. Minskningen för pojkar är 11 % och för flickor 17 %.

Försöks- och träningslägenheter

Förvaltningen har haft ansvar för och administrerat 45 försöks- och träningslägenheter. Totalt har tio boende fått överta kontraktet på sin lägenhet. I 24 av lägenhe-terna har de boende haft kontakt med enheten för vuxenstöd och fått kontinuerligt stöd och uppföljning. Av dessa har sex personer fått överta kontraktet.

Projekt

Beroendemottagning

En integrerad mottagning för personer med beroendeproblematik startade i januari vid Gullmarsplan med stöd av ”Miltonpengar”. Personal från Maria beroendecent-rum AB, landstingets psykiatri och Enskede-Årsta, Farsta och Skarpnäcks stads-delsförvaltningar erbjuder stöd, rådgivning och öppenvårdsbehandling för mål-gruppen.

Under året har mottagningen tagit emot 3 900 besök. Drygt 150 personer som bor i Enskede-Årsta har sökt hjälp under året.

Utveckling och förändring

Under året har individ- och familjeomsorgen vidareutvecklat de systematiska be-dömningsinstrumenten för att kunna göra säkrare bedömningar av vilka insatser som klienterna behöver. Inom vuxenstöd har ASI (Addiction Severity Index) an-vänts. ASI är en strukturerad intervju med frågor som, förutom alkohol- och nar-kotikamissbruk, även täcker in andra livsområden som arbete, fysisk och psykisk hälsa, socialt umgänge och kriminalitet.

Stöd och service till personer med psykiska funktionshinder

Personer har kunnat erbjudas sysselsättning vid arbetsverksamheterna, som textil- och pappersverkstad, bageri och restaurang. Under våren gjordes en inventering av brukarnas intressen och behov. Volym och inriktning motsvarade i stort sett de behov som efterfrågades. Målsättningen har varit att tillgodose brukarnas behov inom ramen för förvaltningens arbetsverksamheter. Under hösten har ett föränd-ringsarbete påbörjats för att bättre kunna möta de ungas behov.

Flotten

Träfflokalen Flotten, som är en öppen verksamhet för personer som har eller har haft psykiska funktionshinder, hade under året 5 318 besök, vilket motsvarar 22-23 per dag. Genom att erbjuda social samvaro och aktiviteter har besökarnas isole-ring minskat och förutsättningar för fortsatt eget boende stärkts.

Rörligt team

Under kvälls- och nattetid har det rörliga teamet på ett flexibelt sätt arbetat för att ge stöd till psykiskt funktionshindrade. Personerna har på detta sätt klarat att fortsätta att bo i egen bostad och inte behövt sluten vård.

Personligt ombud

Under året har två personliga ombud inom Enskede-Årsta haft kontakt med 52 personer. Hjälpn har bestått i att identifiera vårdbehov, samordna insatser och tillvarata de enskildas intressen. Verksamheten har bedrivits i samarbete med Farsta, Skarpnäcks och Vantörs stadsdelsförvaltningar och finansierats med statsbidrag via länsstyrelsen. Enskede-Årsta fick 604 800 kronor till verksamheten.

Projekt

Social rehabilitering

Projektet ”Social rehabilitering” har avslutats under året. Det har resulterat i ett delvis nytt arbetssätt med individuellt utformade rehabiliteringsinsatser för personer med psykiska funktionshinder. Arbetsmodellen har förankrats i den ordinarie verksamheten.

Mottagning för unga vuxna

Förvaltningen har, tillsammans med landstingets psykiatri, barn- och ungdomspsykiatri samt Vantörs stadsdelsförvaltning, startat en mottagning för unga med stöd av ”Miltonpengar”. Målgruppen är unga vuxna med begynnande psykiska problem. Målsättningen är att nå dessa tidigt och underlätta övergången till vuxenpsykiatri. En utvärdering av verksamheten gjordes under hösten. Den visar att kunskapen om samverkansparterna har ökat, vilket lett till att samverkan kring andra målgrupper också förbättrats.

Aktuella biståndsbedömningar

Under året har ärendena nyprövats till 98 %. Biståndshandläggarna har intervjuat den enskilde om hur beslutade insatser utförts, vilket sedan redovisats till respektive enhet.

Från privata utförare har tre arbetsplaner skickats in under året. Från utförare i egen regi har cirka 28 stycken arbetsplaner kommit in. Biståndshandläggarna har granskat att planerna som skickats in är i enlighet med beställningen och att den enskilde fått framföra sina önskemål om utförandet.

Projekt

Bedömningsinstrumentet SAVRY (Structured assessment of violence risk in youth) baseras på risk- och skyddsfaktorer och gör socialtjänstens bedömningar mer effektiva och rättssäkra. Personal har utbildats i risk- och skyddsfaktorer, vilket ökat kompetensen när det gäller utredningar av barn och ungdomar. Insatser för ungdomar kan skraddarsys på ett bättre sätt och man kan också bedöma vilka ungdomar som kommer att klara sig utan insatser från socialtjänsten. SAVRY har finansierats via kompetensfonden och projektledaren har spritt bedömningsinstrumentet till Farsta, Hägerstens och Kista stadsdelsförvaltningar.

Brukarundersökningar

Den årliga enkäten som vänder sig till brukare inom enheterna barn och ungdom, vuxenstöd och försörjningsstöd har genomförts. Totalt har 74 svar lämnats.

Svarsfrekvensen för brukarna vid barn- och ungdomsenheten var lägre än tidigare år. Resultatet visar att de tio som svarat är mindre nöjda med bemötande och inflytande än tidigare, dock har tillgängligheten blivit bättre. Svarsfrekvensen bedöms vara för liten för att några generella slutsatser ska kunna dras. Resultatet för försörjningsstöd redovisas under Försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder.

Nätverksinriktat arbetssätt

Alla enheter inom individ- och familjeomsorgen har ett nätverksinriktat arbetssätt. Ett särskilt nätverksteam finns inom enheten för barn och ungdom. Teamet har handlett och hållit i nätverksmöten inom olika verksamheter. Teamet har utbildat en grupp på 25 personer från socialpsykiatri i grundläggande nätverksarbete. Utbildningen har genomförts under tre heldagar. Inom enheten för vuxna har fokus i första hand legat på den enskildes omedelbara behov av behandling. Nätverksarbetet har fått en lägre prioritet, vilket uppmärksammats.

Samverkan

Samverkansöverenskommelse har träffats med försäkringskassan i ett delområde och arbetsförmedlingen. Samverkan med barn- och ungdomspsykiatri och barnhabiliteringen (Bus-samverkan) har fokuserats på barn och ungdomar med sammansatt social och psykiatrisk problematik, som vårdas utanför det egna hemmet. Någon ny handlingsplan för Bus-arbetet har inte utarbetats, utan kompetensutveckling har prioriterats istället.

Ett internt forum med representanter för individ- och familjeomsorgen och skola, beställaravdelningen för äldre och funktionshindrade samt utföraravdelningen för funktionshindrade har bildats. Syftet är att barn och ungas behov ska få en allsidig belysning och ett gemensamt ansvar ska tas för att behoven tillgodoses. Även samverkan mellan beställaravdelningen och barn- och ungdomsenheten respektive vuxenenheten har ökat genom regelbundna möten.

Ett samverkansavtal med Maria beroendecentrum AB och landstingets södra psykiatri har utarbetats för att träda i kraft 1 januari 2007. Inom området barn och unga har insatsen MST gått över i ordinarie verksamhet i samverkan med andra stadsdelsförvaltningar.

För att motverka vräkningar av hyresgäster har en nära samverkan med kronofogden och hyresvärdar etablerats. I ett internt samverkansforum med regelbundna möten är fokus på att förebygga vräkningar. En särskild handlingsplan har arbetats fram för att säkerställa att förvaltningens uppgifter fullföljs.

Under hösten har särskilda insatser genomförts i samarbete med Skarpnäcks stadsdelsförvaltning för att utveckla metoder för att nå missbrukare vid Gullmarsplan.

Medarbetarna

Delaktighet och inflytande

Samverkansavtalet är grunden för samverkan med de fackliga organisationerna. Alla verksamheter har haft arbetsplatsträffar, planeringsdagar och utvecklingssamtal. Medarbetarna har där haft möjlighet att påverka verksamhetens innehåll, arbetssätt, arbetsorganisation med mera.

Sju nummer av nyhetsbrevet ”Vi i Enskede-Årsta” har spridits till alla medarbetare för att de ska vara välinformerade om nämndens beslut samt om vad som händer inom förvaltningens olika verksamheter.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron bland medarbetarna har fortsatt att minska och uppgår till 9,7 %, vilket är 1 % lägre jämfört med år 2005. Den totala sjukfrånvaron minskade inom alla verksamhetsområden utom ett. Det var framförallt långtidsfrånvaron som minskade. Korttidsfrånvaron ökade däremot inom alla verksamheter utom inom äldreomsorgen.

Totalt 43 medarbetare har för första gången sökt hjälp med rehabilitering. Av dessa har 26 återgått i arbete helt eller delvis, varav 21 i sitt ordinarie arbete. Av resterande 17 personer har 8 sjuksättning, 7 är sjukskrivna och 2 har sagt upp sig. De flesta arbetar som vårdbiträden och vårdare. Åldersmässigt var de flesta födda på 50-talet. Tidigare år har 40-talister och 60-talister dominerat. De vanligaste diagnoserna var, liksom tidigare år, fysiska problem och depression/ångest.

Det personalekonomiska bokslutet redovisas för nämnden vid ett kommande sammanträde.

Hälsa

Liksom tidigare år har ett omfattande arbete gjorts för att öka närvaron och minska sjukfrånvaron. Om man tar bort all frånvaro (barns födelse, semester, sjukfrånvaro etc.) visar det sig att medarbetarna har varit i aktiv tjänst 75 % av alla arbetsdagar, vilket är 3 % mer än året innan.

För att uppnå detta har olika aktiviteter genomförts, som exempelvis friskvårdspeng för arbetsgrupper, sjukanmälan genom företagshälsovården, ökad användning av friskvårdstimme och stimulans till fysisk aktivitet. Alla medarbetare har erbjudits ett omfattande friskvårdsprogram. Under våren arrangerade förvaltningen en ”Må bra-vecka med olika aktiviteter.

Hälsoprojektet

På två avdelningar inom Stureby vård- och omsorgsboende har ett projekt för minskad sjukfrånvaro pågått under perioden februari 2005-december 2006. Målet var att öka den fysiska förmågan hos medarbetarna och att förbättra Arbeitsklimatet och engagemanget i arbetet och därmed minska sjukfrånvaron. Projektet har dokumenterats i en rapport ”Ledarledd träning på arbetstid - är det modellen?” Pro-

jektet har visat att ledarledd fysisk aktivitet kan vara att rekommendera som organisatorisk åtgärd för att förbättra medarbetarnas hälsa.

I december har projektet följts upp med hälsoekonomiska beräkningar. Rapporten visar att projektet sänkt kostnaderna för korttidssjukfrånvaron, halverat de direkta ohälsokostnaderna för personal i tjänst samt halverat risken för framtida rehabiliteringskostnader.

Plusjobb

Förvaltningen har samarbetat med arbetsförmedlingen i Johanneshov och representanter för de lokala fackliga organisationerna för att rekrytera plusjobbare. Den partsammansatta gruppen har haft kontinuerlig kontakt för uppföljning och avstämning. Vid ett flertal tillfällen har representanter från personalenheten varit på arbetsförmedlingen och gjort en första intervju med långtidsinskrivna för arbete inom förskola och skola.

I dagsläget är 65 plusjobbare anställda inom förvaltningen. Bland dessa är 4 administrativa assistenter, 13 barnskötare, 10 skolmåltidsbiträden och 14 elevassistent-ter.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

Stärkt näringsliv och arbetsmarknad

Målet om att enheterna ska erbjuda minst en praktikplats har inte uppnåtts. Praktikplatser har främst ordnats via samarbetspartners.

Flyktingmottagande

Individuella introduktionsplaner görs upp och revideras kontinuerligt. I planerna ingår aktiviteter, SFI- undervisning, språkpraktik med mera.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Budget- och skuldrådgivning

Under året har 80 personer sökt budget- och skuldrådgivning. Ett 20-tal personer har också fått rådgivning per telefon. Genomsnittspersonen har varit ensamstående, boende i hyresrätt med inkomst i form av lön, pension eller sjukförsäkring utan realiserbara tillgångar. Skulderna har varit 100 000-300 000 kronor. Av de sökande hade 30 % inget betalningsutrymme för att betala skulderna och 28 % kunde betala 2 500 kronor per månad. Främsta åtgärden har varit hjälp med att ansöka om skuldsanering – steg 2 (den lagstadgade skuldsaneringen).

Boutredningar

Under året har 118 ärenden om boutredningar handlagts, jämfört med 101 under år 2005. Nya riktlinjer för verksamheten har antagits under året, vilka ger formell vägledning och administrativt stöd i handläggningen. Nytt är att en rad formella beslut regelmässigt fattas under ärendets gång och dokumenteras i paraplysystemet.

Brukarundersökningar

Vid den årliga enkätundersökningen svarade 51 personer från enheten för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder. Resultatet visar att brukarna är mer nöjda med bemötandet och delaktighet samt att rimliga krav ställs, jämfört med 2005 års undersökning. Information om rätten att läsa sina handlingar och överklaga beslut visar ett något sämre resultat än året innan. Brukarna är minst nöjda med tillgängligheten, där drygt 60 % instämmer helt eller delvis med att det är lätt att få tag på sin handläggare.

Trygg och säker stad

Under året har städinsatserna i området intensifierats. Två städkampanjer, där elever och föreningar har plockstädat områden, har genomförts. Anställda med anställningsstöd har kontinuerligt plockstädat kring Gullmarsplan och Globen. Vid utsatta platser har 35 nya papperskorgar och säckställningar satts upp, till exempel vid Gullmarsplan. På grund av en generellt ökad nedskräpning i vissa områden blir effekterna av de extra städinsatserna knappt märkbara.

Ett aktivt samarbete med mark- och trafikkontoren samt stadsbyggnadskontoret kring planerna för nya bostäder och verksamheter har effektiviserat remiss- och samrådsförfarandet. Samrådsmöten med boende och verksamma i området har gett ny kunskap om lokala förutsättningar för den fysiska planeringen. Förvaltningen har i sina yttranden lämnat synpunkter om lokala förhållanden och behov av kommunal service. Under året har sex samrådsmöten för nya bostäder arrangerats. Det stora projektet kring Årstälänken och ny bebyggelse längs den sydvästra delen av Sandfjärdsgatan diskuterades under första kvartalet och resulterade i vissa ändringarna i förslaget till detaljplan.

Klagomål kring vinter- och barmarksrenhållning

2006-01-01 – 2006-11-13	Totalt
Klagomål och synpunkter	1 199
- varav renhållning	378
- varav parkförvaltning	182
- varav djur	88
- varav snöröjning och vinterväghållning	541

Fram till mitten av november hade närmare 1 200 klagomål kommit in via stadens driftcentral. Synpunkter och klagomål har även lämnats direkt till gatu- och park-enheten, medborgarkontoret eller vid möten med medborgare. Där det varit möjligt har de lämnats till entreprenören för åtgärd eller extrainsats.

Brottsförebyggande arbete (BRÅ)

Det brottsförebyggande rådet hade under året i uppdrag att följa utvecklingen och föreslå brottsförebyggande åtgärder inom stadsdelsområdet. Enligt det brottsförebyggande chefsrådet skulle åtgärder som vänder sig till ungdomar upp till 18 år prioriteras. I chefsrådet ingår chefen för söderorts polismästardistrikt, nio stadsdelsdirektörer, berörda närpolischefer och brottskoordinatorer samt företrädare för söderorts åklagarkammare, SL och landstinget.

För att stötta de föräldravandringar som pågick i vissa områden och för att initiera vandringar i hela stadsdelsområdet bildades ”Vuxna i Enskede-Årsta”. Detta har lett till att vuxenvandringar nu sker i hela området. Under Ung 08:s arrangemang arbetade vuxenvandrarna varje kväll och erbjöd ungdomarna skjuts hem. Detta var mycket uppskattat av alla föräldrar. Föräldravandrarna har fått utbildning i dagens ungdomskultur, konflikthantering samt lag och rätt.

Under året kom det till förvaltningens kännedom att extrema grupper av fotbollssupporters hade medlemmar bland ungdomar i Enskede-Årsta. Förvaltningen påbörjade därför under senhösten ett samarbete med Stockholms Alliansen. Alliansen är en organisation, som skapats av AIK, Djurgården och Hammarby, för att förebygga nyrekryteringar till extrema grupper av fotbollssupporters. Arbetet börjar med att berörda skolor besöks för att etablera kontakt med rektor, lärare och elever. En detaljerad projektplan kommer att presenteras i början av år 2007.

Fotbollsklubben Enskede IK och friidrottssektionen inom Hammarby har sin verksamhet på Enskede IK. Många ungdomar är aktiva i dessa föreningar. För att öka tryggheten runt Enskede idrottsplats och Sockenplan initierade BRÅ en dialog mellan förvaltningen, polisens brottsförebyggande koordinator, Hammarby idrottsförenings friidrott och Enskede idrottsklubb om ungdomsfrågor ur ett brottsförebyggande perspektiv.

En ny organisation för det brottsförebyggande arbetet skapades för att bättre kunna reagera tidigt på ungdomar med riskbeteende. Under BRÅ:s centrala organisation finns nu tre områdesgrupper med utgångspunkt från skolorna. Exempel på särskilda insatser för att främja goda ungdomsmiljöer är att organisera föräldravandringar i hela stadsdelsområdet, samarbeta med Stockholm Alliansen för att motverka fotbollshuliganism och samverka med lokala idrottsföreningar.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

Förvaltningen har köpt in sammanlagt 50 tjänstecyklar till de enheter som anmält intresse. Alla personbilar är miljöbilar och tvättas i anläggningar med effektiv rening samt tankas med fossilfria drivmedel, med undantag för elhybridbilar.

I upphandlingar har miljökrav ställts utifrån bland annat ”Guide till giftfria varor”. Chefer och kökspersonal, totalt 45 medarbetare, har deltagit i informationsträffar för inköp av ekologiska livsmedel. En lokal kurs kallad ”Ekokök” har arrangerats.

Förvaltningen har miljömärkt el. Enheterna har åtaganden om hur de sparar energi för att få en mer hållbar energianvändning. Kemikalierester, elektronikavfall, förpackningar med mera har samlats in i egenregi för att få en miljö- och kostnadseffektiv avfallshantering.

I början av sommaren arrangerade förvaltningen en miljödag på Årsta torg, som lockade många besökare. Under dagen bjöds på information om källsortering och ekologiska växter, energirådgivning, ekologiska lantbrukare visade upp sina produkter med mera. Några förskolor och arbetsverksamheter presenterade sitt miljöarbete. Förvaltningen deltog även på Gullmarsdagen med bland annat miljöinformation. Under året bjöds också boende in till ett informationsmöte om bilpooler.

Arbetet har fortsatt med att vidareutveckla arbetsmiljön för att få bättre luft, ljus och ljud och sundare inomhusmiljö. Miljövänligt material har köpts in, främst till de nya förskolorna.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Stadsdelsförnyelsen

Insatser inom stadsdelsförnyelsen har genomförts i Östberga. Särskilda insatser för att öka valdeltagandet, deltagardemokratin samt jämställdhet och mångfald har gjorts i både Dalen och Östberga.

Under året har flera omfattande satsningar gjorts i Östbergaskolan och fritidsgården. Även förskolorna, ungdomslotsen, kultursekreteraren, Årstaprojektet för äldre samt gatu- och parkenheten har arbetat aktivt med stadsdelsförnyelsen.

Demokrati – allas lika värde, allas möjlighet till delaktighet

Medborgarförslag

Under året har 37 medborgarförslag skickats in till stadsdelsnämnden. De flesta har rört gatu-, park- eller trafikfrågor och har skickats vidare till trafik- och markkontoren.

Demokratiberedningen

Under våren hade demokratiberedningen sju temamöten för allmänheten, ett i varje stadsdel. Temat var förvaltningens nya ansvar för parkinvesteringar och vägunderhåll samt möjligheten för de boende att teckna brukaravtal. I genomsnitt kom fem medborgare på varje möte.

Råden

Handikapprådet har haft tolv sammanträden under året och bland annat behandlat frågor kring den fysiska inne- och utemiljön. I början av året bjöds handikapprådet in till en utbildningsdag tillsammans med råden från Farsta, Skarpnäck och Vantör. Råden genomförde även ett gemensamt möte i november. På mötet beslutades att

råden ska samarbeta i gemensamma frågor och ha gemensamma möten en gång per termin.

Informationsfoldrar om pensionärs- och handikappråden har tagits fram. Handikapprådet beslöt att inte distribuera foldern utan att invänta det nya rådet för EnskedeÅrsta-Vantör. Pensionärsrådets informationsfolder har delats ut, dock i begränsad omfattning.

Barnråd med barn i åldern 5-11 år har startat i alla förskole- och skolområden. De flesta råden har hunnit träffas ett par gånger under året. Barnen har framfört synpunkter på trafiken och trafikljus med för korta intervaller, parkernas lekutrustning och belysning och övergångsställen. Barnrådet i Enskede Gård har lyckats med att få bort ett utedass i en park som ligger i närheten. Det centrala förskole- och skolrådet har träffats fem gånger under året och behandlat frågor av mer övergripande karaktär.

Ungdomsrådet har haft tolv möten, varav några på fritidsgårdarna. Engagemanget och aktiviteten har varit mycket hög. Medlemmarna, som har ökat från 12 till 17, har deltagit i VM i samarbete, Årsta musikfest, Ungdomens dag och EU:s ungdomsutbyte. Medlemmarna har också träffat alla elever i skolår 8, bland annat för att rekrytera fler medlemmar.

I biblioteksrådet har representanter från stadsdelsnämnden samt enhetschefer för Enskede och Årsta bibliotek ingått. Rådets diskussioner och förslag har främjat samarbetet mellan biblioteken och förvaltningen.

Medborgarkontoret

Medborgarkontoret har erbjudit information och vägledning om stadens service och tjänster samt övrig offentlig verksamhet, oftast direkt över disk annars inom 24 timmar. De flesta frågorna har rört barn- och äldreomsorg, social problematik samt gatu- och parkfrågor. Under året har kontoret haft cirka 60 ärenden per dag, varav cirka 75 % är personliga besök och cirka 25 % är telefonsamtal.

Medborgarkontoret har handlagt färdtjänst, riksfärdtjänst, enklare faderskapsutredningar och kommunalt bostadstillägg för handikappade med följande fördelning: faderskap 510, färdtjänst 709, riksfärdtjänst 105 samt KBH drygt 100, vilket är en gradvis ökning av antalet ärenden. Faderskapsärenden har ökat med 80 ärenden jämfört med året innan, vilket innebär en total ökning med cirka 20 %.

Den populära advokatjouren har fortsatt sin rådgivning en gång i veckan och har som tidigare varit välbesökt.

Under året har medborgarkontoret funnits vissa tider i Dalen och Östberga, måndag eftermiddag i Träffpunkt Dalen och torsdag eftermiddag i Östbergaskolan.

I december genomfördes den årliga enkätundersökningen. Besökarna var mycket nöjda med både information, vägledning, handläggning och gott bemötande.

Webbplatsen

Under året har arbetet fortsatt med att utveckla förvaltningens webbplats. Under våren fokuserades arbetet på att föra över och uppdatera all information till det nya webbpubliceringsverktyget EpiServer.

Under november månad besökte cirka 343 000 personer stadens webbplats. För Enskede-Årsta del var motsvarande siffra cirka 4 700 besökare, en kraftig ökning jämfört med året innan då antalet besökare var cirka 600. Antalet besökare ökar ständigt och en klar trend är att fler använder internet för att söka information och utföra tjänster. Under året introducerades en ny e-tjänst, som innebär att alla föräldrar numera kan söka barnsomsorg via webben. Tjänsten är populär och drygt hälften av alla ansökningar sker numera via nätet.

Lättillgänglig information

Förvaltningens målsättning är att all information ska vara enkel och lättförståelig för att nå så många som möjligt. Informationsbladet ”Enskede-Årsta – Din stadsdel” med aktuell information har delats ut tre gånger under året till de cirka 26 000 hushållen i Enskede-Årsta. Reaktionerna som förvaltningen nått av är överlag mycket positiva.

En kortversion av budget och verksamhetsplan togs fram i början av året. Broschyren har varit mycket uppskattad och använts vid studiebesök, introduktion av nyanställda, olika arrangemang i stadsdelsområdet och politikermöten.

Under året har förvaltningen även arbetat aktivt med att göra styrdokument och övriga tjänsteutlåtanden mer lättillgängliga.

Kultur- och föreningsverksamhet

På Enskede och Årsta bibliotek har förskolebarn och hemmavarande barn erbjudits rim och ramsor. I februari såg 360 förskolebarn fyra föreställningar av pjäsen ”Märta” på Årsta Teater. I foajén i Årsta Folkets Hus visades en rolig konstutställning ”Mera fjädrar”. Konstnärerna ordnade en workshop med elever i skolår 4-6 från Östbergaskolan, som gjorde egen musik och hattar med fjädrar. Utställningen inspirerade föreningen ”Konstnärer på torget” att erbjuda förskolebarn att tillverka påskpyssel med hjälp av konstnärerna innan påsk. Detta var ett samarbete mellan Årsta Folkets Hus, föreningen Konstnärer på torget och stadsdelsförvaltningen. I december ordnades också julpyssel på motsvarande sätt för de äldre förskolebarnen i Årsta.

Under året har Roman från Ryssland haft cirkusskola för alla förskolebarn. I augusti uppträdde Bodils minicirkus i Stamparken med sina roliga djur. I Östbergaskolan visades dansföreställningen ”Stella och Elvis” för alla elever. En familjeföreställning, ”Drill och Drull”, spelades på utescenen på Årsta Torg i september. Musikgruppen Trum(f) spelade två föreställningar på Årsta Teater för alla elever i skolår 6-9 i december. I Enskede skola genomfördes ett dansprogram ”It’s nice to live” med tillhörande workshop.

Under våren genomfördes ett filmprojekt på Östberga fritidsgård. Projektet har finansierats med medel från stadsdelsförnyelsen. "Salsadans för flickor" har genomförts under ledning av en boende i Östberga under hela året. Tre föreställningar av en pjäs "Alla får åka med" för förskolebarn visades på Årsta Folkets Hus.

Under året beviljades ekonomiskt bidrag till 19 föreningar som bedriver verksamhet för äldre och funktionshindrade i Enskede-Årsta.

Konsumentvägledning

Utveckla konsumentvägledningen

Medborgarna har erbjudits daglig service via telefonrådgivning, e-post och personliga besök. Statistik över alla inkomna konsumentärenden förs kontinuerligt och visar att antalet ärenden är i stort sett som året innan. Nöjd-kund index visar för tredje året ett mycket gott resultat.

Under året har totalt 1 946 kontakter tagits med förvaltningens konsumentvägledare. Av dessa är 84 % från Enskede-Årsta och 16 % från andra stadsdelar och kommuner, vilket är en obetydlig ökning jämfört med förra året.

Ärenden till vägledningen kommer främst genom telefon men i ökande takt via e-post. Spontana besök blir allt färre. Ärenden handläggs i regel samma dag eller med en minimal fördröjning. Daglig telefonrådgivning, tillsammans med information på medborgarkontor och webbplatsen, gör konsumentverksamheten mycket tillgänglig för medborgarna. De vanligaste områdena, som kräver längre och mera tidskrävande reklimationsinsatser, har varit telefoni- och internetjänster, bostadsfrågor och hemelektronik. Butiker och andra företagare har även sökt vägledning när de själva varit inblandade i konsumenttvister av olika slag.

Förebyggande insatser

Under året har allmänheten bjudits in till särskilda möten i olika boendefrågor, bland annat kring hantverkstjänster i bostadsrätter och hur man sänker energikostnaderna i småhus.

Nöjd-kund undersökning

Undersökningen, som genomfördes för tredje året i rad, visar att stockholmarna överlag är mycket nöjda med den konsumentvägledning som erbjuds. Nöjd-kund index för staden är 4,44 på en 5-gradig skala, vilket är något högre än åren innan. Resultatet för konsumentvägledningen i Enskede-Årsta är 4,39. I undersökningen intervjuades 49 av totalt 132 kontakter från Enskede-Årsta.

Riktade insatser till ungdomar

Under året har speciella satsningar gjorts för ungdomar. För andra året i rad arrangerades projektet "Välj själv" av Enskede-Årsta, Farsta, Skarpnäcks, Vantörs och Älvsjö stadsdelsförvaltningar. Projektets höjdpunkt var när alla niondeklassare, mer än 1 600 elever från sjutton högstadieskolor, samlades under fem dagar i Skarpnäcks kulturhus för att samarbeta kring olika konsument- och livsstilsfrågor. Syftet var att skapa medvetna och självständiga konsumenter med insikt om kon-

sumtionens villkor och konsekvenser samt öka intresset för konsumentfrågor som rör ungdomar.